

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Observatoriul este de done ori in septimana, mercuria si sambata.

Pretiuulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. seu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. seu 11 franci; — numeri singuratici se dau cate cu 10 cr.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie seu linia, cu litera merunte garmondu, la prim'a publicare cate 7 cr., la adou'a si a trei'a cate 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adreseate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 62.

Sibiu, 2/14 Augustu 1878.

Anulu I.

Adunarea generala a asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu

tienuta la 4 si 5 Augustu a. c. in opidulu Simleulu Silvaniei.

Numerandu dela prim'a adunare constiuanta din Martiu 1861 tienuta in Sibiu, tote dunarile anuali ordinare si unele extraordinare, acesta societate de cultura nationale avu pana estimpu preste 20 de adunari generali. Nici-una nse dintre cele trecute nu a fostu primita de catre populatiunea respectiva cu caldura mai mare, nici cercetata mai bine, nici scopulu seu petrunsu cu nai multa agerime, decatu se intempla acesta la simleu. Dara ceea ce caracterisedia mai favorabile pe acesta adunare este, ca preparativele orea demne de acesta ocaziune solemna, inpreunate otu-odata cu spese considerabili, n'au purcesu dela populatiunea romanésca locale, care din oprópe 3000 suflete locuitori, abia face vreo 700 parte nai mare simplii agricultori, catu mai virtosu dela corpulu numerósei inteligentie nationale romanesci, care se afla in asia numitulu comitatu alu Silvaniei compusu din vechile comitete Crasn'a, Solnocu mediocre si câteva enclave. Acea intelligentia grupata impregiurulu Reverentiei Sale Domnului parochu, protopopu si vicariu episcopescu Alimpiu Barboloviciu si impregiurulu Domnului n. proprietariu Georgie Popu dela Basescu (ung. Illyésfalva), cá impregiuru de doue centruri, lupace luase asupra'si una parte considerabile din pretiuulu monumentulu Sim. Barnuti, decise a coperi din alu seu si spesele de câteva sute inpreunate cu tienerea adunarei generale asia, cum au crediutu dloru cá e demnu nu numai de locuitorii romani din comitatu, ci de natiunea intréga; dupa aceea isi compuse unu comitetu din fruntasi de ai sei si anume: DD. Vicariu A. Barboloviciu presidente, asesoru la trib. r. V. Popu, cá actuariu, propr. Io. Angelu, cassariu, protopopu Io. Vicasiu, control., Florianu Marcusiu, G. Maioru, Sim. Orosu, Aug. Vicasiu. Alta impregiurare caracteristica fu, cá locuitorii magiari carii facu marea maiortate in Simleu, pretinsera ca nicairi pana acum, a participa la onórea primirei membriloru asociatiunei, in frunte cu dn. primariu Carolu Farkas, capitani alu orasiulu Car. Krisán, si ceilalti senatori; era vreo 80 de familii fruntasie magiare isi oferira la dn. vicariu

cu tota placerea locuintiele dloru pentru membrii din afara. „Voimu se aratamu romaniloru“, disera acelea familii, „ca in acesta vechia residentia a familiei de principi Báthori scimu se pretiuimu dorinti'a compatriotiloru romani de a 'si cultiva limb'a cu literatur'a si a merge pe calea civilizatiunei.“ Asia se intempla apoi, cá membrii comitetulu asociatiunei fusera primiti alaturea cu comitetulu romanescu locale, representatu aci prin dn. Vas. Popu, de cátra onor. magistratu in corpore afóra din opidu, sub unu arcu de triumfu, condusi in sunetu de musica si treascuri, pintre spalierile pompieriloru si in aclamatiunile multimei de locuitori esiti intru intempinare, pana la alu doilea arcu din piatia, unde dn. Vicariu Barboloviciu tienu unu discursu de buna venire, inspiratu de importanti'a problemelor ce are se deslege asociatiunea nóstra. Totu de aci vine, cá bravulu domnu pretoru Andreiu Cosma veni in positiune de a conlucra chiaru in calitatea sa de functionariu cu celu mai bunu resultat la scopurile adunarei actuale, cu atatu mai virtosu, cá Dn. Vice-Comite Dull avea numai espressiuni simpatice pentru acea adunare, mai alesu candu dsa cunosce bine si limb'a nóstra. Cativa domni literati magiari ne cercetara siedintiele si se interessara multu de lucrarile nóstre. Vreo 30 din dloru participara la banquetulu comunu, la care fusera invitati; era la balulu de luni cercetatu cum abia s'a mai vediutu intr'unu orasielu cá acela, venira cele mai de frunte familii magiare.

Decursulu lucrariloru adunarei se va vedea din processele verbali, care speramu se fia reflexulu adevratu alu acelora. Aci insemnamu numai atata, cá punctele programei s'au executatu intocma. Adunarea in absentia din cauze grave a venerabilelui dn. presidente Tim. Cipariu si a dlui v.-presidente Iacobu Bologa, dede presidiulu ad hoc in manile secretariulu G. Baritiu, care o deschise prin unu discursu improvisatu si o conduse conformu instructiuniloru ce luase dela presidente pentru orice casu. Nici celu mai micu incidente neplacutu n'a obvenitu. In acestu punctu am admiratu, nu tienut'a cea demna si grave a barbatiloru si betraniloru, pe care o aflamu prea naturale, catu mai virtosu portarea cea frumósa a junimei, care era prea bine reprezentata. Acesta impregiurare merita cu atatu mai virtosu a fi relevata, cá abia se inchisera luni pe la 1 1/2 ore d. a. siedintiele adunarei nóstre,

candu dupa 2 ore veni scirea telegrafica despre caderea ministrulu C. Tisza in alegerile dela Dobritieniu. Si fiendu-cá locuitorii magiari din acestu tienutu dorescu caderea acelui barbatu de statu, indata sér'a se improvisa preambulare cu musica si tortie, se tienura discursuri politice la diverse puncte ale orasiulu, pana candu ajunsera in faci'a salei de teatru, in care se tienea balulu romanescu. In acea strada érase se mai tienu unu discursu de felicitare pentru inaintarea romaniloru in cultur'a loru nationale.

Ce semne ale timpului! Folosulu materiale dela acesta adunare este 628 fl. si 100 fl. pentru scolele romanesci locali, ca venitu curatu dela balu; dara folosulu morale este de 600 de ori mai mare.

Participarea la alegerile dietali in Transilvania.

Pre candu voru ajunge acestea linii in manile lectoriloru nostrii din provincia, partea cea mai mare din cele 75 de colegii electorali ale Transilvaniei va fi avendu pe deputatii sei. Intr'aceea rezultatele se publica neincetatu si se critica. Ne vinu si noue pe fia-care di informatiuni despre cursulu alegeriloru. Le vomu publica pe tote, inse numai successive, cá-ci prea sunt multe deodata. Sunt multe, dara asia de instructive, in catu romanii potu trage din unele invetiatura pe tota vieti'a loru.

„Au participatu si din alegatorii romani la alegeri?“ Acesta e intrebarea principale ce'si pune fia-care corespondente, si apoi isi dá respunsulu, cá in adeveru au participatu si dintre romani. Inse care romani, cáti, si din ce cauze? Acestea sunt alte trei intrebari esentiale, la care trebuie se cautamu si se aflamu cu ori-ce pretiu respunsuri adeverate, autentice, exacte. Pana ce ni se voru aduna date mai multe, cá lectorii se pota argumenta cum se dice in logica, per inductionem, in cunoscintia de lucru, vomu respunde la intrebarea ce se facu, nu scimu cui, in conversatiunea de alalta-séra, „ca dupa proclamarea passivitatiei, alegatorii au remasu fóra conducere, in catu chiaru in cercurile unde sunt cei mai multi sustienetori ai passivitatiei, romanii au fostu mai bine reprezentati la urna“.

Noi negamu de a dreptulu aceste asertiuni, si le vomu nega pana candu sustienetorii nu ne voru convinge despre contrariu cu date autentice,

Foisiór'a „Observatoriulu“.

Pavilionulu pe apa.

Novela de: Théophile Gautier.

Traducere de: Dimitrie Petrescu.

In provinci'a Canton, câteva lii — o mesura de intindere chinesis — de orasiu, locuiau pórtu in pórtu doui Chinesi bogati si retrasi din afaceri. In ce tempu? acesta pucinu ne interesésa, povestile n'au trebuintia de o cronologia precisa. Unulu din acesti Chinesi se numea Tu, éra celalaltu Kuan. Tu ocupase functiuni inalte scientifice. Era hanlin si literatu alu camerei de iaspisu; Kuan, in functiuni mai mici stiuse se 'si adune avutia si consideratiune.

Tu si Kuan, uniti printro rudire departata, se iubisera. Pe candu erau mai tineri, le placea a se aduna cu câteva din vechii loru conscolarii si in serile de tótna facéu se sbóre condeiuulu plinu cu negrela pe chartia infforata si prin improvisatiuni celebrau frumsetia musietielulu beundu si câteva cesti cu vinu; inse caracterele loru ce nu prezentau decatu deosebiri nesintite ajunsera cu tempulu a fi cu totulu opuse. Astfelu o crénga de migdal, care se bifurca si ale carei ramuri apropiate la basa se despartu cu totulu la verfu, asia ca una respandesce amarulu seu profumu in gradina, pe candu cealalta scutura zapad'a sa de flori dincolo de zidu.

Din anu in anu Tu devenea mai gravu, burt'a lui se rotundia intr'unu modu maiestosu si nu facea decatu discursuri morale, bune a fi afisiate pe stelpii pavilionulu.

Kuan din contra, parea cá devine mai veselu cu catu inainta in etate; vinulu, florile, rondunicele erau mai multu ca ori candu cantate de elu. Minte lu scapata de grijile vulgare, era via si sprintena ca a unui june si candu cuventulu ce trebuia virtu intr'unu versu era gasitu, man'a lui nu se mai indoia unu minutu.

Pucinu câte pucinu cei doui amici incepusera a se strica unulu cu altulu. Nu mai potéu vorbi unulu cu altulu fara ca se se intiepe cu vorbe ascutite si erau ca doua garduri de maracini inpletite in spini si ghiare. Lucrurile ajunsera acolo, ca nu mai avéu nici-o relatieune intre ei si fia-care din ei aternará pe fatiada caseloru loru o tablitia oprindu strictu ori carui locuitoru alu casei vecine si sub ori ce pretextu de a le mai calca pragulu. Ba, déca ar fi potutu, ar fi voitu se desradacinesse casele loru si se le mute intr'altu locu; din nefericire acesta nu era posibilu. Tu incerca chiaru se 'si vendia proprietatea; dara nu potea afla unu pretiu potrivit, si apoi mai totu-deauna este durerosu a parasi cineva tavanurile sculptate, mesele poleite, ferestrele transparente, inpletiturile aurite, scaunele de bambus, vasele de porcelanu, cabinetele tapitiate cu piele rosie seu verde, tablouri care representa poemele vechi si care au fostu facute cu atata greutate; este greu a cede altora gradina ce singuru ai plantatu cu salcii, capsuni si pruni, unde ai vediutu in fia-care primavara infforindu frumós'a flóre mei: fia-care din aceste obiecte léga ánima omulu cu unu firu mai subtile ca celu de metase, dara totu asia de greu de ruptu ca si unu lantiu de fieru.

Pe tempulu candu Tu si Kuan erau amici, pusesera fia-care din ei se le cladésca in gradina câte unu pavilonu pe marginea unui lacu, comunu ambeloru proprietati: era o placere pentru ei de a 'si tramite din inaltimea balconulu salutari familiare si de a fuma picatura de opiu aprinsu pe vasulu de porcelanu in forma de ciuperca, intreschimbandu róte de fumu binevotóre; inse in urma neintielegeriloru pusesera se inaltie unu zidu, care despartia laculu in doua parti egale, profunditatea basinulu fiindu mare, zidulu se sprijinea pe niste picóre formandu unu feliu de arcade scurte, ale caroru boltituri lasau se tréca apa, pe care se desema reflexulu pavilionulu opusu.

Aceste pavilóne avéu câte trei etage cu terase. Coperisiele erau tiuguiate si indoite la unghiuri ca verfurile mesiloru, erau din olane rotunde si stralucitóre

ca soldii cari captusiescu burt'a crapiloru, pe fia-care muchie se profilau fasii dantelate in forma de frundisii si balauri. Stelpi inbracati in lacu rosii reuniti printro frisa infforata ca unu eventualu de ivoriu, sustienéu acestu invelisiu elegantu. Piciórelor se infigéu intr'unu micu zidu scurtu, pavatu cu mici bucati cuadrade de porcelanu, dispuse cu o simetrie placuta si marginitu cu unu opritoru de unu desennu curiosu, asia ca se formese in fati'a camereloru o galeria deschisa.

Acesta dispositiune se repeta la fia-care etagiu, nu fara órecari mici deosebiri: aci cuadratele de porcelanu, erau inlocuite cu bas-reliefuri representandu diferite subiecte din viati'a campenésca; o inpletire de ramuri curióse formandu cotituri surprinditóre inlocuia balconulu; stalpi zugraviti cu colorii vii servéu de piedestalu unoru chimere voluptuóse, unoru monstri fantastici, produse alu tuturoru imposibilitatiloru combinate. Edificiulu se termina printro statua ce purta o parghie de bambus cu noduri egale, avendu la fia-care despartire câte unu bumbu de metalu. Interiorulu nu era mai pucinu somptuosu: pe pareti versuri de Tu si de Li — te — pe — erau scrise de o mana abila in linii perpendicularare cu caractere de auru pe unu fondu de lacu. Foi de talcu lasau se se strecóre printre ferestre o lumina alburie, colóre de opalu, éra intre ele revare cu musietielu, micsiunele de China, zambile cu flori albe asiediate cu maiestrie, inveseléu privirea cu nuantiele loru delicate.

Quadrate de o metase superbu grifonata erau dispuse in coltiurile fia-carei camere si pe mesele, care resfrangéu radiele asemenea unoru oglinde se afla in totu tempulu scobitóre de dinti, eventualii, lulele de eben, pietre de porfiru, ceste mici si totu ce trebuie pentru scrisu.

Stanci artificióse in crepaturile carora salciile si aluni 'si infigéu radacinile lor, servéu ca basa la pamentu acestoru constructiuni frumóse; despre partea apei ele se sprijinéu pe blocuri nedestructibili.

(Va urma).

cu liste de alegatori că aceia, carii cum amu dice, alaltaeri s'aru fi declarat pentru passivitate, éra eri aru fi mersu totusi la urna. In cătu pentru acei romani carii au participatu in adeveru la alegeri, avemu dreptulu se ceremu dela onorabili nostrii adversari politici, că se ne convinga, că ei au mersu la urna de buna voia, éra nu inpinsi de fortia majora, nu terorisati, nici corupti in diverse moduri. Totu asia avemu dreptulu se ceremu că se ne demustre, că atăti alegatori romani căti au participatu la alegerile de acum, voru cutedia vreedata a se da de reprezentantii intregii natiuni romanesci din Transilvani'a, ai maioritatiei locuitorilor, ai tieriei.

Voru cutedia ei se'si aróge acelu dreptu? O arogantia că acésta nu si-ar mai avea parechi'a in tóta istori'a moderna a parlamentarismului europénu. Dupa noi, nici chiaru sum'a totale a alegatorilor conserisii pe temeulu legei din 1848 modificata in anulu 1874 prin diet'a Ungariei, nu póte fi expressiunea vointiei generale a locuitorilor din marele principatu alu Transilvaniei. Vointi'a tieriei s'a potutu manifesta mai bine atunci, candu dupa legea din 1863 avea la 93 de mii alegatori, éra nu astadi, candu numerulu totale abia ajunge la $\frac{1}{3}$ parte din acea cifra, si candu chiaru in acelea vreo 30 mii se afla mai multe mii de „nemesiuti“ proletari, privilegiati din vechiu, si totu atătea mii profesionisti magiari saraci cá vai de ei. Asia dara participarea catoru-va sute séu mii de romani manati la urn'a electorale, considerata din punctu-de vedere alu natiunei nóstre si alu drepturiloru ei la care aspira in acésta tíera, este si remane nulla si neadvenita, chiaru si in acelu casu, candu ei aru fi alesu de buna voia, éra nu goniti prin fortia majora. In cătu pentru batjocur'a si rusinea ce'si facura aceia, carii detera voturile loru la candidati cu totulu necunoscuti si la neromani, de aceea se aiba parte numai densii.

Acestea premisse, trecemu la inregistrarea casuriloru, din care se va vedea la lumin'a dilei, cum au decursu alegerile dietali in Transilvani'a. Cá se fimu cătu se póte de impartiali, vomu reproduce, alaturea cu corespondentiele nóstre, si casuri descise in diarele magiare.

In comitatulu Fogarasiului mai intregu romanescu, ati vediutu in Nr. 61 alu acéstu diariu, că in mani'a turabei pressiiu, totusi din 3700 de alegatori numai pe 1200 au potutu duce la urnele celoru doue colegie elect. Scótetii din acei 1200 pe magiarii, sasii, jidovii din opidulu Fagarasiu, pe sasii din respectabil'a comuna Sierpeni (Siarcai'a) si pe multimea „boierilor“ cu votu virile, fóra censu, si atunci numerulu adeveratiloru alegatorii romani din 80 mii locuitori scade la 6—7 sute. Dara ce ne spune aci insusi ministerialulu „Kelet“ din 11 Augustu?! Căteva septemani mai inainte, agitatorii (Kortesi) si charlatanii au mersu din comuna in comuna, au dusu pe alegatori dintr'o betia in alt'a. Restulu se scie.

In Gherla (Armenopole, Sz.-Ujvár). Decursulu alegerei din acelu colegiu, plinu de abuserile cele mai scandalóse, este singuru de ajunsu spre a judeca dupa elu pe tóte celelalte. Acolo candidatulu ministeriale era Bogdán Jakab, fostu odenióra consiliariu guberniale, éra alu opozitiunei Antoniu Molnár, pe care ministeriulu cu nici-unu pretiu nu voiá se 'lu vedea in dieta. Éta ce mesuri se luara contra lui. Prefectulu (comes supremus) br. D. Bánffy merse mai antaiu la primariulu orasiului, cá se 'i arate unu fermanu amerintiatoriu pentru casulu candu orasianii nu ar alege pe B. Jakab, ii spuse totuodata, că patru individi, A. Molnár, B. Lukács, profesorulu D. Szilágyi si A. Pulszky nu voru fi suferiti se intre in dieta. De aci prefectulu trecu la judele r., carui ii spuse, că de va cutedia elu si subordinatii sei se agitedie pentru Molnár, voru fi destituiti, éra déca nu voru vota pentru Jakab, voru fi chicanati, intrigati, (székirozva), pàna ce 'si voru da dimissiunea, cà-ci ministrii ceilalti nu intielegu independenti'a judecatoriloru asia precumu o intielege Pauler, éra cerculariulu seu de deunadi este consideratu de secatura (lári-fári). Indata apoi dn. prefectu apucà pe preas: sa episcopulu diecesanu Mich. Pavelu, carui ii promise episcopi'a cea bogata dela Oradea, déca va ajuta din resputeri pe ministeriu, éra la casu contrariu — se tiena minte.

La unii canonici le promise fia-caruia in parte episcopi'a Gherlei. Inspectorulu de scóle, famosulu Lieber Josef, avu missiunea se promita docentiloru, la unulu pensiunea intrega, la altii dispensatiune de examene pedagogice. Postmaistrulu si mediculu casei corectorie, cari trecea de partisani ai lui Molnár, promisera porunci aspre dela B.-Pesta, cá se nu cutedia a misca ceva pentru candidatulu loru,

cà voru fi destituiti. La tóte acestea se adaogemu activitatea extraordinaria a subprefectoru (Szolga-biro), dela carii dependu primarii, notarii si toti ceilalti deregatori comunali, ei si „platile loru“.

In fine vediendu prefectulu Bánffy, că nici asia nu va scóte pe Jakab din urna, chiamà la sine pe A. Molnár si 'i dise: Da-te in partea ministeriului si cá mane ai se fi nu numai deputatu, ci si profesorulu la universitatea din Clusiu. Nu vreu, fu respunsulu. Atunci br. Bánffy catranitu adaose: Amu se aruncu in cumpana câteva mii, si tu totu nu vei fi deputatu. — Asia se si intemplà: B. Jakab fu alesu, Molnár carele nu avea bani de datu, nici promissiuni de facutu, cadiu, inse cu onóre.

Tóta acésta istoria, pre cătu de scàrnava, pre atăta de instructiva, se póte citi multu mai pe largu in celu mai renumitu diariu magiaru Pesti Naplo Nr. 194 din 10 Augustu a. c. Invetiatura: In acelu comitatu Solnocu-Doboca imensa maioritate de locuitori este romanescă; dintre pucinii magiari au votatu mai multi pentru Molnár; armenii din Gherla s'au impartitu; dara apoi pe br. Bánffy l'a costatu ostenela nespusa cá se 'si castige macaru dintre romani atăti alegatori pe langa functionari si deregatori, cá se póta avé Jakab maioritate. Deci se vede curatu, că din unu cercu asia mare numai pucini romani au mersu la urna, éra ceilalti au fugitu. Corespondenti'a particularia ce avemu dela Gherla, va urma in Nr. viit.

Comitatulu Selagiu. (Omoru intre alegatori). In diariulu magyaru, Szilágy Nr. 31 citimu dela orasiulu Tasnadu, că alegatorii Mogyorosi Ferencz si Szigethi István omorira in 28 Iuliu pe concetatienu loru Zsidó Sándor, din cauza că acesta lucruse cu energia pentru alegerea candidatulu Szongott din opozitiune. In alte colegie inca era periculu mare de a se versa sange, din care cauza miercuri in 7 mergea câte 80 de soldati pe la locurile de alegeri.

Dela alte câteva colegii electorali diarele magiare aducu scirea, că la alegatorii sateni se impartira sub titlu „bani de drumu“ câte 2 fl. pe di, apoi mancare si beatura cătu la luá pielea. Despre cãtiva „inteligenti“ s'au facutu aratari la tribunalele criminali, că au luat bani din grosu.

Brasiovu, 13 Augustu. (teleg.) Pentru cetate si suburbie s'au alesu prin coalitiunea catholiciloru germani si magiari cu calvinii si cu romanii, veteranulu advocatu Iosifu Mayer si advocatulu Nicolae Stravoiu, ambii gubernementali. Asia dara voru avea si romanii din Transilvani'a unu O'Connel cerutu de cătra partid'a activitatiei parlamentarie in conferenti'a din 20 Iuliu a. c. Dorimu din sufletu, cá dupa trei ani se'i potemu felicita, precumu nu'i potemu astadi.

In Beiusiu fu alesu dn. adv. Parteniu Cosma in urm'a unei batalii furióse intemperate intre romani si magiari; batai'a provocata de magiari.

In cerculu Ceica s'au alesu éra profesorulu Alesandru Romanu cu maioritate, cà-ci astadata avu rivalu.

De pe campulu de resbelu.

Temerea nóstra ecsprimata in numerulu precedente, ca nu cumva campulu de insurectiune din Bosni'a si Hertiegovina se se schimbe in campulu de resbelu, au fostu confirmata pe deplin prin cele intemperate de atuncea incóce. Cu cătu armat'a de ocupatiune inaintéda mai multu spre centrulu aceluor provincii, cu atătu lupt'a insurgentiloru devine mai intensiva si mai inversiunata. Dupa luptele de avangarda la Maglaj si la Zepce au urmatu in 7 l. c. o batalia formala si sangerosa la Jaice, care a duratu 9 óre. Numerulu insurgentiloru se fi fostu aprópe la 20,000, intre care si bataliune intregi de redifi, armata regulata turcésca din Asia mica. Precumu ne spunu telegramele sosite despre acea batalia, perderile insurgentiloru se fi fostu enorme. Dara ale trupeloru austriace? Despre acésta inca nu se scie nimicu positivu si ii sta in voia fia-caruia a isi cugeta ce va vrea, pàna candu „Monitoriulu din Viena“ va incepe cu publicarea listelor autentice ale celoru morti si raniti. In totu casulu avemu si noi pierderi. Colón'a principala a armatei de ocupare, dupa ce au luat nu fara lupta Travniculu, se afla acuma pe drumu spre pasulu Vranduk. Intre pasulu acesta si intre Maglaj voru avea trupele nóstre lupta grea. din caus'a terenului nefavorabilu. Sioséu'a Brood-Serajevo duce preste Usora la pasulu Vranduk, de alungulu tiermurelu stengu alu Bosnei, intr'o distantia de celu pucinu patru óre. Dela pólele muntiloru dela Vranduk pàna la castelulu cu acelasu nume, sioséu'a sierpuesce de alungulu

acelu pasu îngustu, preste coline rípose si inalte care cadu verticalu pàna la tiermurele riului Bosna. O parte a drumulu este taiata in stanci, éra cea lalta diumetate este asediata pe piloti. Prest totu latimea lui nu este mai mare de patru metri. In apropierea castelului d'abea are o latime de doui metri asia, ca n'are locu se tréca mai mult de unu caru. Inca dela edificarea acelu castel s'au luat in considerare o eventuala aparare a lui. De pe inaltimea lui se póte domina sioséu'a in drépt'a si in steng'a. De alungulu acelu pasu del Vranducu este possibilu o aparare puternica si intensiva, mai multu inse la castelu insusi. Cu 100 ómení se póte oppune cineva la o armata mica, p care o póte nu numai opri, dara si nimic.

Credemu deci, că acésta este chei'a positiune actuale a insurgentiloru; o Plevna séu o Griviti in miniatura. Ea trebue luata cu ori-ce pretiu déca armat'a voiesce se inaintedie si se scape de periculu, ce o amenintia in spate din partea bandelor de insurgenti, care se formésa si s organisésa in dosulu si in flanculu armatei de ocupare.

Este, credemu de prisosu a mai adaoge, e tóta lumea si in prim'a linia popórale monarchie astépta cu o nerabdare febrila buletinele de pe campulu de resbelu, cari sosescu cam tardiu sunt concepute in termini, cari permitu a crede ca aceea drama ce s'au inscenatu in acele provincii turcesci, va costa inca multe si mari sacrificii de sange si de bani.

Protocolulu Congresului de la Berolinu

Estragemu partile cari privescu Romani'a.

Comitele Andrasy esprima dorinti'a ca delegatii Romani sa fie ascultati in aceleasi conditii ca ministrii Greciei.

Presedintele anuntia, in consecintia, ca se invita reprezentantii Romani a lua parte la siedintia viitóre de luni.

Congresulu incepe discuti'a articoleloru tratatulu dela San-Stefano, relativu la Romani'a. Presedintele citeasca alineatulu I al art. 5 ast-felu conceptatu:

„Sublima Pórta recunóscie independenti'a Romaniei care va face se valoreze drepturile sale la o indemnitate ce se va desbata de cătra ambele parti.“

Presedintele intréba, deca congresulu este dispus a mentiena fara conditie, principiulu ce figuréza in acelu alineatu, séu de a subordona acestu principiu casu lui candu Romani'a ar voi se primésca intinderi teritoriale ce densa se pare de acumu ca refusa. Altetia Sa nu are o parere personala asupra acelu punctu, dara doresce sa afle, deca reprezentantii altoru puteri consideri independenti'a Romaniei ca legata de recunóscerea de către acestu principatu, a tratatulu dela San-Stefano in totalitate, si déca nu privescu prin urmare ca legata una de alta ambele cestiuni de independenti'a si de mariri teritoriale.

Comitele Corti observa, ca preliminariele tratatulu dela San-Stefano au fostu facute intre Russi'a si Turci'a si ca Romani'a nu au potutu se ia parte la acele preliminari, fiindu pusa sub suzeranitatea Portii. Escelentia Sa nu crede ca ar fi dreptu ca principatulu se fie in acelasu gradu legatu precum este gubernulu otomanu. Elu nu crede ca ar fi oportunu se se faca ca independenti'a Romaniei s'atarne de adesiunea ei, la stipulatiile ce o concerne.

Comitele Siuvaloff nu impartasiesce acésta parere. Romani'a a proclamatu, in adeveru, insasi independenti'a sa, dara acésta independenti'a nu póte fi efectiva fara consimtentulu Europei, si Congresulu este in dreptu de a statori, fara a cauta déca Romani'a este angagiata séu nu prin cele-alte articole ale tratatulu dela San-Stefano.

Lordulu Beaconsfield a vediutu, cu cea mai mare parere de reu, stipulatiile articolulu XIX ale tratatulu dela San-Stefano, relative la Basarabia. Mai antaiu acésta combinatie este o imixtiune in tratatulu de la 1856 si numai o ecstrema necesitate ar fi potutu scusa schimbarea a unui actu atătu de solemnu. Ce e mai multu, nu s'a facutu pomenire de acésta necesitate, alu doilea pentru Escelentia Sa ar fi grava eróre de a considera acésta stipulatie ca unu simplu schimbu de teritoriu intre doua state. Articolele 4 si 20 ale tratatulu dela Parisu contistuescu unu angagementu luat intre puterile Europei si Russia cu scopulu de a asigura libera navigatiune pe Dunare, si Escelentia Sa nu gasesce nici o garantia in privintia acestei libertati in tratatulu dela San-Stefano. Prin art. 4 al tratatulu dela 1856, puterile aliate s'au angagiata a restituí Imperatulu Russiei tóte pamenturile ocupate de trupele loru, dara sub conditiunea aratata la art. 20, ca o rectificare a fruntariei russe va avea locu in Basarabia pentru a da o sigurantia mai mare pentru libera navigatiune pe Dunare. Era dara unu angagementu luat catre Europa. Adí inse gubernulu rusu si propune retinerea pamenturiloru restituite, fara se indeplinésca conditiile sub care au fostu restituite. Primulu plenipotentiaru alu Engliterei cere pentru o situatie asia de grava tóta solitudinea Inaltei Adunarei. Lordulu Beaconsfield deplange ingerintia acésta in tratatulu dela Parisu, si protestéza contra ei, fara sa se preocupe déca schimbulu este sanctionatu séu nu de posesorulu actualu. Cei alti semnatari ai tratatulu dela Parisu, declinandu ori-ce interventie in acésta afacere, primulu plenipotentiaru alu Marei-Britanie, n'ar potea se consiliese pe gubernulu Reginei se mentie cu fortia stipulatiile acelu tratatu, dara protestéza in contra acelu schimbu si astépta esplicatiile ce colegii sei din Russia

r putea da asupra angajamentelor ce Suveranul
oru va lua pentru apararea libertatii Dunarei.

Principele GorceiacoŃ crede ca si Lordulu Beacons-
field, ca libera navigatie a Dunarei este unu interesu
european; daru Altetia Sa nu vede ce influentia ar putea
avea asupra liberei navigatii pe Dunare cestiunea Basa-
rabiei. Romani'a n'a contribuitu in nimicu la ameliora-
rea navigatiei Dunarei. Fara indoiala, tratatulu dela
Parisu a datu Moldovei o parte din Basarabi'a si Delta
Dunarei, dara la 1857 aceleasi poteri au inapoiatu Delta
Turciloru, facendu ast-feliu Moldovei unu serviciu, ne-
jindu densa in stare de a executa lucrurile necesare
pentru liberulu accessu la gura dela Sulina. De atunci
comisia europeana a Dunarei a executatu mari lucrari,
care au avutu de rezultatu avantaje importante pentru
comerciuu lumei.

Altetia Sa considerandu cestiunea sub altu punctu
de vedere, amintesce ca la 1856 Basarabi'a a fostu
legata numai de Moldova, la o epoca candu principatele
trebuiau se remae despartite. Mai la urma, Valachia
si Moldova s'au unitu impotriva tratatului dela Parisu,
si fara nici o grije de impotrivire a cabinetelor eu-
ropene. Principele Unite au alesu unu Domnitoru strainu,
caruia, altmintrelea Altetia Sa 'i porŃa celu mai profundu
respectu; situatia deci nu mai este adi totu aceeaasi, ca
mai 'nainte. Principele GorceiacoŃ declara, in fine, ca
gubernulu seu n'aru putea nici intr'unu chipu se para-
sesca acesta cestiune, si spera ca Lordulu Beaconsfield
nu va persista asupra obiectiuniloru sale, candu Escelentia
Sa va fi incredintata ca libertatea Dunarei nu va fi
lovita de locu prin retrocesia Basarabiei.

Comitele Siuvaloff dice ca, deca a intielesu bine
observatiile d-lui prim-plenipotentiaru alu Engliterei,
nobilulu lordu regreta ca tratatulu dela San-Stefano
constitue o inixtiune in tratatulu dela 1856, prin care
Russia s'a angajiatu in fatia Europei. D. plenipotentiaru
alu Russiei crede de datoriu sa se amintesca ca tratatulu
dela San-Stefano este o conventie preliminara, neavendu
fortia obligatore de catu intre cele doua puteri contrac-
tante si prin care Russia a voitu se insciintizeze mai
dinainte pe gubernulu turcu de ce are se cera mai
tardiu Europei. Cu acesta intentie Russia a venitu la
Congresu dupa o lupta lunga si victorioasa. Nobilulu
lordu a adaogatu, ca nu privesce retrocesiunea Basara-
biei ca necesara. Comitele Siuvaloff cugeta ca lordulu
Beaconsfield n'ar putea se nu recunosca ca, pe catu
tempu o natiune isi-a reluat posesia unei parti de
teritoriu rapita de unu resboiu trecut, este dificilu de
a obtiene, ca o natiune sa renuntie la unu teritoriu doban-
ditu din nou. In ceea ce privesce libera navigatie a
Dunarei, d. plenipotentiaru alu Russiei va presenta ore-
cari explicari cari 'i se paru industulose spre a satis-
face pe lordulu Beaconsfield. Russia ar fi potutu privi
cestia Basarabiei ca o cestiune de ambitiune si de interesu,
seu ca o cestiune de onore. Russia a voitu se o reduca
la o cestiune de onore si pentru aceea nu cere inapoi-
erea partiloru teritoriului, a caruia posesie ar fi potutu
se constitue o amenintare seu celu pucinu o ingerintia
in libera navigatiune a fluviului. In fine, ea ofera, in
schimbu Romaniei unu teritoriu mai intinsu cuceritu cu
pretiulu sangelui ei si care trebuie se fie consideratu
ca bine luat. Comitele Siuvaloff este convinsu, ca
Romani'a nu perde cu acestu schimbu. In ceea ce pri-
vesce integritatea si independentia Romaniei, Escelentia
Sa crede, cu lordulu Beaconsfield, ca asemenea principii
nu trebuiesc se fie exprimate numai prin cuvinte, dara
trebuiesc se fie ore-cum o realitate. Insa Romani'a
n'ar putea se apere in realitate independentia si integri-
tatea ei, pe cata vreme va persista a trai pe pamenturile
unui mare imperiu, care se vede in dreptu de a reven-
dica unu petecu din vechiulu seu teritoriu. Comitele
Siuvaloff este tare incredintiatu ca Romani'a insasi, ca
si Europa intraga, are interesu a vedea acesta cestiune
resolvata in sensulu aspiratiuniloru legitime ale Russiei.

Principele GorceiacoŃ doresce a adaoga o observare
relativa la valorea schimbului.

Romani'a n'ar obtini numai dupa unu resboiu la
care a luat parte, independentia si deramarea fortare-
tieloru cari 'i amenintiau sigurantia. In favorea ei s'au
stipulatu aneiesuni eventuale, cari ar mari teritoriulu
seu in proportia de 3,500 kilometri patrati in intindere,
de 80,000 capete ca poporatie, in comparatie cu ce ar
ceda, si care 'i va asigura, afara de Delta Dunarei, ce
'i sa fostu luat de Europa la 1855, nisce districte
fertile ca Babadaghulu si unu bunu portu de comertiu
pe marea Negra.

Gubernulu Imperialu alu Russiei este hotaritu deci
nu numai de a mentinea unu dreptu, dara a se pune pe
calea ecuitatiei regulandu, pe base mutuale avantajoase
cu gubernulu romanu o cestiune, fara solutia careia ar
fi imposibilu de a se stabili, intre Russia si Romani'a,
bunurile raporturi necesare la consolidarea pazei in
Orientu.

Altetia Sa considera ca aceste consideratii arata
in destulu, ca Russia nu cere mai multu decatu da.
Principele GorceiacoŃ mai vrea se amintesca ca, in
realitate, tote drepturile si privilegiile Romaniei 'i-au
fostu asigurate prin sangele rusu. Nu s'a incheiatu
nici unu tratatu intre Russia si Turcia, de unu secolu,
fara a se stipula ceva in favorea Romaniloru. Altetia
Sa doresce se mai adaoge o observatie psihologica
si regreta de a constata ca deca, in viatia privata, se
intempla adese-ori ca, facendu unu serviciu unui amicu,
el se devie pe urma inamicu, acestu adeveru se aplica
mai multu inca in politica. Principele GorceiacoŃ se
marginesce a cita esemplulu Romaniloru, si crede ca
observatia sa pote se linistesca in totulu pe acei cari
se temu, ca Russia va dobandi devotamentulu absolutu
alu poporatiuniloru, in favorea carora 'si-a impusu cele
mai mari sacrificii.

Principele de Bismarck declara ca, in catu privesce
necesitatea de a asigura libera navigatie pe Dunare,
impartasiesce cu totulu ideile d-lui primu plenipotentiaru
alu Engliterei, dara nu vede ca este o necesitate intre
libertatea Dunarei si retrocesiunea Basarabiei. Se aso-

ciaza, in ce privesce Basarabi'a, cu opiniunea plenipo-
tentiariloru russi, avendu in vedere mai pucinu intere-
sele Russiei decatu pacea statornica a Europei. Altetia
Sa crede ca tratatulu dela Parisu ar fi fostu mai solidu
deca s'ar fi inlaturatu acesta cestiune de amoru propriu,
acesta miciorare de teritoriu, care nu atingea de locu
poterea unui Imperiu asia de mare. Principele de Bis-
marck cugeta ca opera Congresulu ar fi incompleta,
deca Inalta Adunare ar lasa se subsiste o dispositie, de
la care ar depinde in viitoru o amintire durerosa pentru
natiunea russa, pe catu tempu schimbulu propusu nu
pare a fi contrariu intereselor Romaniei. Se teme ca
Congresulu nevoindu a satisfac simtiementulu istoricu
alu Russiei, se nu miciozeze sortii duratei operei sale.

Presedintele crede inasa, ca ar fi preferabilu de a
amana discutiuenea pana in momentul in care represen-
tantii romani voru fi fostu ascultati in siedintia de
Lunea viitoare. Apoi adaoga, ca doresce a pune la
ordinea dilei a viitorei siedintia, deca va fi loculu,
cestiunea Muntenegrului dupa ca se va termina aceea
a Romaniei.

Acesta propunere este acceptata de Congresu.
Delegatii romani, D-nii Bratianu si Cogalniceanu
sunt introdusi, si presedintele 'i roga se ia cuventulu
spre a esplica opiniile si apretierile gubernulu loru
asupra punctelor tratatului dela San-Stefano privitore
la densii.

Dn. Cogalniceanu multiamesce congresulu ca a
bine-voitu a admite pe reprezentantii romani si da cetire
memorandulu cunoscutu.

Dn. Bratianu citeste apoi ore-cari consideratiuni
asemenea cunoscutu.

(Va urma.)

Correspondentie particulare ale „Observatoriului“.

— Dela Aradu primiramu in 9 l. c. urma-
toriulu actu spre publicare :

Domniei Sale, Domnului Mircea B. Stanescu,
advocatu in Aradu. Confirmandu-se fain'a, cumca
Domnia Ta ca presedinte alu comitetului executivu
alesu de catra conferintia romana tienuta in Aradu
in 23 Iuliu a. c. pentru realizarea resolutiunei de
passivitate decretata in acesta conferentia, in contra
acestei resolutiuni, si in contra angajamentulu de
solidaritate, luate ambele in unanimitate chiaru sub
presedintia Domniei Tale — ai primitu candidatura
de deputatu dietalu in cerculu electoralu de Tinca,
in Bihori: noi subscrisii membrii ai acestui comitetu
adunati in siedintia sa de astadi, avendu acea con-
vingere, cumca acesta procedura a Domniei Tale
constitue o flagranta infractiune a resolutiunei si
solidaritatii de passivitate, o declaramu, ca nu suntemu
nici in stare, nici dispusi, de a Te urmari si de a
lucra si pe mai departe impreuna cu Domni'a Ta
pe acestu terenu; deci am hotaritu si te rugamu
prin urmare, se binevoiesci a primi dimissionarea
Domniei Tale de membru si presidentu alu comi-
tetului executivu, pe carea ne grabimu se Ti-o
damu prin acesta.

Datu din siedintia comitetului executivu de 7,
tienuta in Aradu in 5 Augustu 1878.

Georgiu Popa m. p. Alesiu Popoviciu m. p.
Ioanu Belesiu m. p. Ios. Popoviciu m. p.

Dr. Nicolae Oncu m. p.

Saliste, 5 Augustu 1878. (Alegere). Domnule
Redactoru! In fine eta ca s'au aflatu si in opidulu Saliste
astadi nisce epigoni resariti din sinul natiunii romane,
cari se incumetara si trecura fara cea mai mica consi-
deratiune preste conclusulu conferentiei din Sabiiu dela
20 Iuliu a. c. Si cine sunt acestia? Judii de pre la
satele din cerculu Salistei si cu notarii comunali, cu ju-
dele regiu cercuale, cu vice-notariulu seu si cu vr'o
2-3 alegatori din poporu.

Acestia se constituiru astadi intru un'a conferentia
asia numita premergutoria, si au alesu de presedinte
pre judele regiu din locu; era acesta cu unu pathos
deosebitu li au tienutu celoru vreo 22-23 de judi
comunali, notari si ampoiati un'a cuventare asia, incatu
de nu eram destulu de tare de cugetu si simtiri, era
pe aci se me incurce dialectica maiestrita a acestui
ampoiatu, bine dichisitu de altmintre in istoria patriei.
Dupa presedinte s'a sculatu notariulu Zacharia si a
disu aceleasi ca si domnulu seu. Toti au tacutu; numai
unu singuru notariu din Tilisca s'a sculatu si a disu, ca
conferentia e compusa tota din ampoiati; deci se se
chiamu poporulu alegatoriu si se nu calcamu preste
conclusulu conferentiei din Sabiiu; e de parere, ca con-
ferentia asta se nu decida nimica, nefindu si alti ale-
gatori independenti.

De a surda! ca-ci judele regiu Maximu a respunsu,
ca si elu este alegatoriu si cu elu toti cei presenti, si
ei daca concludu ceva, concludu numai pentru ei cati
sunt acilea, nu si pentru altii, pentru-ca asta nu le sta
in dreptu; asia au facutu si cei din Sabiiu, ei au decisu
passivitate numai pentru ei cati au fostu in acea con-
ferentia, dar nu si pentru cei ce n'au luat parte la ea.

Au mai disu acestu vechiu si terribile activistu,
ca deca noi Romani voimu se facemu ceva, apoi lucrulu
nu se face asia, cumu l'au facutu conferentia din
Mercuru, Alb'a-Julia si Sabiiu, ci se facemu unu mee-
tingu cumu se cade, cumu au facutu omenii nostrii cei
harnici din 1848, se adunamu vro 40000 de alegatori
si apoi se deliberamu, de vremu activitate sau passi-
vitate, si apoi atunci si numai atunci putemu dice ca

au vorbitu natiunea, dar nu 61 sau 29 sau 100 etc.
pentru ca asta este una arogantia necuviosa*).

In modulu acesta s'au exceptoratu numitulu jude
regiu si cu totii ceialalti au disu, ca ei voteza pentru
ca Romani din acestu cercu se fia pentru activitate si
se se duca la urna, si ce e mai multu, se votedia pentru
candidatulu regimulu.

Acumu spune-ne dle redactoru, ce se mai cugetamu
noi despre omenii nostrii?

(Epilogulu acestei scrisori ilu suprimemu in in-
teresulu pazei dintre noi, reflectandu pe dnulu core-
spondente totu-odata la relatiunea dela Gherla, comuni-
cata mai in susu, din care se vede curatu, ca functio-
narii de tote categoriile lucra la comanda, la carii apoi
se alatura si aspirantii la functiuni).

— Dela Brasiovu. Din darea de sema, cuprinsa
in N. 60 alu „Gazetei Transilv.“ despre o conferentia
electorala tienuta in 23 Iuliu st. v. a. c. din partea
romaniloru brasioveni estragemu urmatorele:

Din 350 alegatori se intrunira in diu'a anumita
numai vreo 50 individi in sala cea mare a gimnasiulu
romanescu din Brasiovu, in urm'a apelului datu de
presedintele comitetului de actiune d-lu fiscalu si ad-
vocatu Ioanu Lengeru. Se adunara numai 50 indivi-
di, de si precum se esprima raportorele „Gaz. Trans.“
„au fostu chiamati din casa in casa prin vatasie“. Con-
ferentia se deschise la 2 ore p. m. sub presedintia d.
I. Lengeru, care printr'o cuventare lunga s'a silitu
din tote poteri a capacita pe cei nepricetori, ca
numai pe terenulu activitatii este mantuire si fericire,
si ca passivitatea este ruina materiala si morala. Ca
notariu fu alesu prof. dr. I. Bozocanu. Ca unulu
din primii oratori lua cuventulu dr. V. Glodariu
aratandu, ca reprezentantii romani comunali in numeru
de 25 insi au fostu tienutu sub presidiulu d-lui advocatu
N. Stravoivu in cancelaria directiunei gimnasiale o
adunare, in care s'au alesu doi deputati, cari s'au tra-
misu la Sibiiu la conferentia alegatoriloru romani, ca
se apere vederile acelei adunari, adeca: activitatea
parlamentara**). Dupa dr. Glodariu vorbi d. adv. Octa-
vianu Sorescu, facandu prepunerea, ca deputatii tramisi
la Sibiiu se raportedia. Atunci ia cuventulu d. adv. N.
Stravoivu si spune cele petrecute la conferentia din
Sibiiu, declarandu, ca densulu nu recunosce acea con-
ferentia de autoritate competenta de a aduce concluse
valide, cari se oblige pe toti romani din Ardelu in
cestiunea alegeriloru, si ca acolo nu s'au adusu nici
unu conclusu formalu in privintia solidaritatii (sic!). Dlu
Glodariu intraba apoi pe presidiu, ca deputatulu
romanu care s'ar alege la dieta, de ce partida trebuie
se fia: de cea guvernamentalu, de cea opositionala
magiara, seu de cea opositionala nationala. Presidien-
tele care nici nu era competente se respundia la acea in-
trebare, trece la ordinea dilei si la scopulu acelei con-
ferentii, adeca: romani brasioveni se alega la dieta
seu nu? La cestiunea acesta vorbi mai antaiu domnulu
capitanu in pensiuene Ludovicu Romanu aparandu cu
caldura (si preste asteptare) politicu resistientiei passive
in intielesulu concluselor aduse in conferentia dela Sibiiu.
Vorbi dupa aceea dlu adv. Octavianu Sorescu, cu
multu focu si mare pathos pentru activitate. Urm'a apoi
dr. Glodariu, care cu istoria in mana documentata, ca
dusmani'a si ur'a intre romani si unguri nu datedia de
ieri de alaltieri, ci de o mie de ani. Dlu St. Iosifu,
actualulu vice-rectoru si directoru presuntivu alu gim-
nasiulu romanescu gr. or. din Brasiovu, combatu pe
dlu Glodariu. Asemenea si profesorele Iulianu Fi-
lipescu, care prin fanaticulu seu zelu pentru acti-
vitate provocu unu incidentu forte regretabile, si rus-
natoriulu proponendu, ca pe neimpacatulu seu colegu dr.
Glodariu, adunarea puru si simplu se ilu scotia la
aeru curatu, ca ddni activisti se nu mai fia suparati cu
obiectiunile lui. Intr'adeveru, acestu metodu alu te-
nerulu profesoru Filipescu de a scote afara cu forti'a
pe adversariulu seu politicu face onore propunetoriulu!
In urma dlu presedinte face cunoscutu, ca dlu advocatu
Ios. Puscariu***) a renuntiatu la candidatura in fa-
vorea adv. Nic. Stravoivu si asia dlui se proclama de
candidatu alu romaniloru, unguiloru, si nemti-
loru catolici.

Proclamandu-se apoi d-lu N. Stravoivu, intre
strigari de „se traiesca“ de candidat, densulu urcan-
du-se la tribuna, spune celoru presenti, ca n'are pro-
grama bine formulata si precisata, ca nu se va alatura
la nici-o partida, ci va apara interesele romanesce pe
catu ii va sta in potentia. Cu alte cuvinte: va intorce
mantau'a in partea aceea, din care va sufla ventulu mai
tare. Dlu Glodariu combatu program'a candidatului,
dicundu ca ea nu este program'a nationala romana. In
tempu ce combatea Glodariu program'a lui Stra-
voivu, alegatorii disparura unulu dupa altulu din sala
asia, ca presedintele de abea potu inchide adunarea cu
cativa insii.

Procedur'a celoru 50 dela Brasiovu nu are trebu-
intia de nici-unu comentariu, ca-ci fiacare lectoru e in
stare se si-lu faca singuru si se vedea cu profunda in-
tristare lips'a totale de educatiune si maturitate politica
la omeni trecutii prin cine scie cate facultati juridice
si filosofice.

* Dnu oratoru a uitatu cu totulu, ca in Transilvania nu
avemu legile Angliei, si ca nu ne aflamu nici in epoca de revo-
lutiune ca in 1848; prin urmare ca chiaru dlui ca jude r. ar fi
obligatu a sparge unu „Meeting“ cu baionet'a. Conferentiele
nostre nationali electorali isi cunosusera sfera loru de influentia
asupra natiunii celu pucinu asia de bine ca dn. Maximu pe a sa;
nu si-au arogatu nimicu mai multu, decatu influentia morala, care
nu se pote denega la nici-unu individuu onestu. Red.

** Asia dara dd. Stravoivu et Filipescu au venitu la Sibiiu
numai in numele a 25 brasioveni? Red.

*** Va se dica d-lu adv. Ios. Puscariu totusi au candidat
pentru-ca altcum n'ar fi potutu renuntia in favorea d-lui adv. N.
Stravoivu, Candidatur'a d-lui a fostu publicata de repetiteori in
diariele ungueresce si nentiesci, si numai dupa aceea reflectate
„Obs.“ la dens'a. Red.

In locu de orice altu comentariu pe care l'amu potea face asupra celor relatate, ne marginimu a ne esprima dorerea si mahnirea vediendu, că tocmai din partea a doua gimnasia romanesci, adeca din celea dela Nassaudu si Brasiovu, profesorii iau iniciativ'a pentru o politica umilitore si degradatore pentru natiunea romana. Vorbim despre acei d-ni profesori, cari au aflatu cu cale a se deslipi de corpulu nationalu, a sparge solidaritatea si a indemna pe natiune se isi plece capulu, pentru-că se nu ilu taie sabi'a. Oh, Lazare, Lazare! unde esti tu, care ai scapatu scōl'a romana si ai sfarimatu jugulu fanariotu, se vedi pe urmasii tei plecandu'si capulu, inchinandu-se si inlesnindu prin portarea loru sugrumarea scōloru de dincōce de Carpati! Acēsta era ore mangaierea si bucuri'a la care ne asteptamu, că se vedemu si audimu „pe stipendiatii natiunei“ violandu palatulu museloru prin discusiuni si certe politice, a renuntia la viitoriulu natiunei, a ii disputa sacrele ei drepturi la ecsistentia si a ii sterge ca cu unu burete totu trecutul ei istoricu? Ce incredere mai pōte avea natiunea si parintii scolariloru si ai scolaritelor, in profesori, cari in locu se tiena viiu si se nutresca amorulu de patria si de natiune, din contra prin faptele si vorbele loru ilu inabusiescu, ilu degrada si ilu batjocorescu? Acele gimnasia, care s'au edificatu si se sustienu prin bani romanesci, nici-decum din budgetulu statului, au fostu ele infintiate dupa mari si multe lupte si sacrificii ale parintiloru nostri, pentru-că se devina cuiburi, in cari junimea nōstra se se desnacionalisedie si se se cresca in ele renegati, cari se infiga apoi pumnalulu in ānim'a propriei loru mame si se se lase a fi intrebuintati cā toporiste in secura inamicului seculariu si juratu alu elementului romanu? Sunt ore acei d-ni profesori functionari ai statului, cari isi tragu lefile din budgetulu ungrescu, sēu sunt ōmeni independinti, cari ocupa posturi la institute curatu private? Dēca d-loru au desperatu la viitoriulu natiunei si sunt infectati de veninulu pessimismului si alu nihilismului, pentru ce nu au atāta energia de caracteru, lealitate si bunu simtiu, ca se declare pe fatia, cā se lapeda de natiune si se trēca cu stindarde falfainde in castrele inamicului. Atuncea celu pucinu am sci cu cine avemu de a face si natiunea isi-ar lua mesurile sale preventive fatia cu pericolulu ce o amenintia chiaru din midiloculu ei. Pentru-ce mai ambla mascati, candu adeveratele loru motive si intentiuni sunt vedite cā lumin'a dilei? Josu deci masc'a, pentru-că se se termine odata acestu carnevalu politicu, in care d-loru jōca unu rolu atātu de echivocu, nevrendu se se strice nici cu diavolulu si nici cu Belzebub. Ori una ori alta. Ori purtative cum ve este vorba, ori vorbiti precum ve este portulu.

In cātu privesce calomni'a si sburdat'a inputare, ce s'au aruncatu, din partea unui d-nu advocatu din conferint'a dela Brasiovu, in fati'a matadoriloru passivitatiei, ca ei aru fi facutu unu isvoru fōrte bogatu de castigu, speculandu cu cele mai sacre interese ale natiunei etc. apoi nu ne remane decātu a respinge acea insulta cu despretiulu ce ilu merita, a ii spune cā acei passivisti, cari totusi'au speculatu, n'au fostu niciodata passivisti sinceri, ci activisti mascati, cari isi au cautatu de trebsiōra. Matadori passivitatii ambla ore cersindu prin anticamerele ministeriali, mitre episcopesci, functiuni de statu si sinecure grase, sēu cu totulu altii? Probatu contrariulu si atuncea natiunea va sci alege intre amicii sei adevirati si intre cei falsi. I.

— Dela Clusiu. Mari scandale se mai intempla si in acea capitala a Transilvaniei. Diariile locali le descriu mai pe fia-care di. Clusiu avuse deputati ai sei pe comitele Emanuel Pechy, fostu inainte gubernatoru alu Transilvaniei sub titlu de comisariu regescu si pe domnulu Bokros, din famili'a fostului castelanu Bucuru dela Branu, adeca romanu renegatu, dara omu prea cumu se cade. In Clusiu sunt vreo 59 de advocati, dintre carii cei mai multi o duc fōrte reu cu advocatur'a, mai alesu de candu le cadiura din mana procesele bagatelle, din care cauza unii din ei alērga dupa ōmeni pe strade, intrebandu dupa processe. Asia cātiva din acei advocati aruncandu-se in opozitiunea kossuthiana, produsera desbinari mari intre locuitori. Nu se crede cā voru reusi cu candidatii loru, se pōte inse prea usioru, cā unii din ei se castige miisiōre, altii functiuni, sub conditiune de a repasi. Adeca ceva „Geschäft“. (Dupa „P. N.“)

Dela Orastei'a. Alegerile si unu scandalu de tiōra. (Estrasu din cōresp. dela 5 Aug.) In acestu scaunu portarea romaniloru facia cu alegerile dietali fu urmatōri'a. Ei au decisu mai antaiu intr'o conferentia a se tienē strinsu de conclusele conferentiei sibiene, dara una parte din trensiu totu au participatu la alegeri. In acestu cercu electoralu, compusu din doue preturi, Orastei'a si Gioagiū, au fostu conserisi numai 760 alegatori de diverse nationalitati. Candidati au fostu tenerulu com. Stef. Kunn si unu candidatu veneticu din B.-Pesta, anume Bobula. Din toti 760 alegatori au mersu la urna numai 265, ēra ceilalti au remasu acasa. Din acei 265 votanti au fostu 125 romani, dara din comunele scaunului Orastei'ei numai 25 romani, adeca camu cei de „Muss sein;“ ceilalti ēra din cerculu Gioagiului. Dintre preoti a votatu de aici din scaunu numai popa D. Pacurariu dela Vinerea. Din cealta pretura au votatu mai toti popii. Com. St. Kunn fu alesu cu 234 voturi mari si late. Bobula isi castigase numai 31, cu ce pretiu, nu se scie.

Acestea judecate cu ochi limpedi, arata invederatu, cā aici propriulu poporu nu a participatu de locu la alegeri; ēra dēca se intēplā si unu scandalu de fluieratu, acela esi numai dela „intelligentia“. In dio'a de alege pe la 9 ore dem. presidentele comisiunei electorale citi actulu de candidatiune la dieta a unui jidovu nebatisatu, cu numele Held, locuitoriu de preste Murasiu. Acelu actu era subserisu de noue (9) preoti romanesci gr. orientali, de unu docente si de autorulu unei poesii dedicate eroiloru dela Plevna si publicata in anulu trecut prin mai multe diarie. Toti acesti „intelligenti“ candidatori de jidovu, ēra de preste Murasiu. Din norocire comisiunea respinse acea candidatura popesca, din cauza cā i s'a prezentatu dupa 9 ore. Apoi facia cu scandale de acestea dd. Stravoiu et Filipescu mai cutēdia se acuse in faci'a lunei pe poporulu romanescu de coruptu, demoralisatu, desbinatu de cātra „intelligenti'a“ sa? Asia, preoti romanesci isi alegeu de aparatori alu intereselor sale eclesiastice si scolastice pe unu evreu talmudistu. Se pōte ore o cadere morale si nationale mai cumplita decātu acēsta? Mergeti inse de visitati bisericile si scōlele acelor popi, pentru-că se aflati si restulu.

Mai nou si mai tristu din Bosni'a Telegramulu din 13 Augustu: Intrēg'a divisiune 20 a gener. c. Szapāry s'a retrasu din lipsa de victualii si apa. In 4. 8. 9. 10 batalii ferbinti. Detalieri voru urma.

Femei romane! Preparati scame si bandage pentru armat'a imperiale, cā-ci in aceea curge si sangele filorū nostri.

Sciri diverse.

(Societatea academica romana din Bucuresti) este convocata in sesiunea sa anuale totu pe 16/28 Augustu, adeca a dou'a di dupa St. Mari'a cea mare. Acēsta sesiune promite a fi cu atātu mai interesanta, cu cātu asta-data spiritele nu sunt asia distrase prin evenimentele bellice interne cā in anulu trecut, si cu cātu se intēplara de unu anu incōce mai multe lucruri memorabili pe terenulu sciintieloru si alu literaturii in Parisu, in Montpellier, in Itali'a si chiaru in Bucuresti. Se mai spera totuodata, cā dd. membrii corespondenti si onorari ai Societatii academice nu'si voru pregeta de aci inainte a concurge si ddloru cu lucrari, sēu incau cu informatiuni literarie din provinci'a romanēscu in care petrecu.

La loculu acesta ne permitemu a reflecta pe toti dd. auctori si traductori de orice carti romanesci, cā se nu'si pregeta a tramite la bibliotec'a societatei academice cātu unu esemplariu, in propriulu interesu bine intielesu alu fia-caruia, precum isi manifestase si societatea acad. dorinti'a sa in vreo doue siedintie (vedē Annalele). Adress'a: La Societatea academica romana. Bucuresti in palatulu universitatiei.

— (In 18 Augustu st. n.) se va tiena in localitatile gimnasiului din Naseudu unu „balu academicu“ alu studentiloru naseudeni dela scōlele mai inalte. Venitululu curatu este destinat in favōrea stu-

dentiloru academici. Contribuirile marinimōse se vor cuita pre cale diaristica.

— (Bibliografia.) In tipografica curtii (F. Gōbel din Bucuresti a esitu de sub tiparu „Manualu de moral'a crestina“ si „Invetiatur'a elementara despre dogmele bisericeii ortodoxe de resaritu“ de d. D. St. Calinescu, profesore licentiatu la seminarulu centrale din Bucuresti.

— (Schimbarile teritoriale) in Orientu. In urm'a tractatului dela Berolinu, teritoriulu Turciei au scadiutu dela cele 6517 miluri patrate si din 10 milione locuitori, la 3867 miluri patrate si la 6¼ milione locuitori. Noulu principatu alu Bulgariei cuprinde 1150 miluri patrate cu 1.700.000 locuitori. Romani'a si-au castigatu independenti'a si din cele 2201 miluri patrate cu 5.073.000 locuitori au crescutu la 2290 miluri patrate cu 5.110.000. Au pierdutu Bassarabi'a cu 150 miluri patrate si 175.000 locuitori. Dara aceste cifre despre Romani'a nu potu fi autentice; ele voru fi numai atunci, candu se va mesura tōta Dobrogea cu partea Bulgariei incorporata la ea, respective la Romani'a, si se va numera exactu poporatiunea cātu nu va fi emigratu de acolo, spre es. Cercassiani. — Serbi'a pāna la resbelu avea 783 miluri patrate cu 1.360.000 locuitori, ēra dupa resbelu ajunse se aiba 993 miluri patrate, cu aprōpe 1.640.000 locuitori; asia se crede cā ea ar fi castigatu 56 miluri patrate si 54.000 locuitori. Noi credemu cā si aceste cifre sunt mai mari. In fine Muntenegru a crescutu dela 78 miluri patrate, cu 170.000 locuitori, la 158 miluri patrate cu 220.000 locuitori. In puterea mandatului primitu dela congresulu din Berolinu Austro-Ungari'a au ocupatu in Bosni'a si Hertiegovin'a 980 miluri patrate cu 1.250.000 locuitori, din care 750.000 sunt de confessiunea greco-orientale, aprōpe 120.000 romano-catolici, ēra restulu mahomedani. Dara si aceste cifre sunt fōrte nesigure. Greci'a ar fi se primēscu cam 200 miluri patrate cu 300.000 locuitori in Tesali'a si Epiru. Russi'a castigā in Asi'a cam la 600 miluri patrate cu 800.000 locuitori. Angli'a in fine, capata cu insul'a Cipru unu crescamentu de 250 miluri patrate cu 150.000; ēra dupa altii 200 mii de locuitori.

— (In 29 Iuliu la baile din Elōpatak-Valcele), se aflau 319 familii cu 687 pertone. Majoritatea ōspetiloru sunt veniti din Romani'a, de si dēca nu ne insielamu renumitele ape feruginose dela Văcaresti s'aru fi aflandu nu departe de Bucuresti ēra Balta alba cu vindecatoarele ei valuri inca nu este mai departe ca Elōpataculu sēu Tusnadulu. Dara ce o se le faci la acele paseri sburatoare, care in streinetate afla ca tōte sunt mai bune, ca acelea din patria loru?

— (Statistic'a divortiariloru in Vien'a.) Enorm'a progressiune ce o luara divortiarile in capital'a Austro-Ungariei se pōte vedē din urmatōrele cifre: in anulu 1859 au fostu 13 divortii, in 1860: 17, 1861: 12, 1862: 10, 1863: 12, 1864: 27, 1865: 15, 1866: 35, 1867: 29, 1868: 115, 1869: 299, 1870: 310, 1871: 325, 1872: 334, 1873: 463, 1874: 437, 1875: 450 si in 1876: 500.

— (O comōra.) Diariulu neapolitanu „Stampa“ ii se scie din Adria, o cetate cu o poporatiune de 35000 in provinci'a Terra di Bari, ca acolo s'au aflatu o comōra cu 400000 galbeni. Acēsta suma s'au desco-peritu in boltitur'a unei pivnitie a vechiului castelu ducale, care acuma este proprietatea d-lui Spagnoletti. Galbenii sunt batuti pe tempulu domniei regelui Ferdinandu IV intre anii 1759—1825 si paru a fi fostu ascunsi de cātra ducele de Andria, candu elu pe tempulu invasiunei franceze s'au refugiatu in Germani'a.

— (Diariulu „Drau“) aduce scirea, cā gdele din Essek dn. Piperger, a plecatu in dilele acestea spre Bosni'a luandu cu sine tōte instrumentele trebuinciose profesiunei sale umanitarie. Se vede cā a fostu chiamatu sēu tramisu intr'acolo cu missiunea de a civilisā acele provincii orientale, si poporatiunea loru cu ghiltiulu si cu furcile. Buna trēba, rea tocmēla!

Cursulu monetelorū in val. austr.

Vienna, 12 Augustu.

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.52 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.28 „
Imperialu rusescu	„	9.30 „
Moneta germana de 20 marce	„	12.10 „
Sovereigns englesi	„	12.— „
Lira turcēscu	„	11.— „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	100.90 „

The'a WILHELM

antiarthritica si antirheumatica alui
curatitōre de sange spre a se folosi in
ori-care anotempu cā singurulu midilocu
curatitoriu de sange cu rezultate sigure.

Cu concessiunea cancel. c. r. de curte datu prin decisiune Vien'a, 7. dec. 1868.

Probata definitiv. Efecte exell. Resultatulu eminentu.

Prin p. in. patenta a M. Sale c. r. assecurata contra falsificarii. Vien'a, 28 martie 1871.

The'a acēst'a enratia organismulu intregu, strabate pārtile intregului corpu si folosindu-o cā beutura departēza dintr'insulu tōte materiile stricaciōse, cate se voru fi adunatu, cum nu face nici o medicina; si effectulu siguru este durabilu.

Vindecarea perfecta a arthritei, reumatismului, bōl'a englezēscu, si a altorū bōle invecchite incurabili, ale ranelorū, cari purōiēza ne'cetatu, ale bōleloru genitai si bubeloru, ale sgrabuntieloru pe trupu si in faci'a, ale peteloru, bubeloru si-philitice.

The'a acēst'a au produsu rezultate fōrte favorabili mai alesu in infiatu de ficatu si de splina, cum si in greutāti hemoroidali, in doreri

de nervi, de muschi de incheiaturi, de udu, polutiuni, impotentie, scurgeri la femei etc.

Suferintie cum sunt bōlele scrofulōse, infiatu'a ghiunduriloru se vindeca iute si perfectu, la aceia, cari beau The'a necurmatu, fiindu ca ea este unu midilocu domulu dissolvatoriu si promotoriu de urina.

Resultate admirabili sigure.

Dlu Franciscu Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen langa Vien'a.

Wocheiner Feistritz (in Carniola), 1 oct. 1872.

On. Dle! Mai am ērasi trebuintia de vreo trei pachete din the'a dtale curatitōre de sange, pentru ca dupa-ce am cumperatu de la dta de 2 ori si am folositu acestu midilocu exellentu „the'a antiarthritica si antirheumatica a lui Wilhelm curatitōre de sange“ m'am convinsu de ajunsu de minunatulu ei effectu. Te rogu se'mi tramiti the'a curatitōre de sange cu receperea plātii prin posta. Cu totu respectulu

Ioanu Jerala, capelanu.

Dlu Fr. Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen langa Vien'a.

Tuschkau langa Pilsen, 1 oct. 1872.

De asiū fi cunoscutu mai nainte puterea vindecatoare „a theei dtale antiarthritice, antirheumatice, curatitōre de sange“ asiū fi scapatu de multu de o bōla vechia si asiū fi si mai bogatu cu o suma considerabila cheltuita fora scopu pentru restaurarea

sanetātii mele. Pan' acum am trasu acestu midilocu nepretiu de la Praga din depoulu dtale, astadi me adresezu d'a dreptulu cātra dta si Te rogu a'mi tramite cu intōrcerea postei 12 pachete pe langa receptiunea plātii. Cu totu respectulu

Josef Dilzi.

Dlu Fr. Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen langa Vien'a.

Gutenstein, 1 oct. 1872.

Se 'mi mai tramiti catu mai curenlu 2 pachete „thea antiarthritica, antirheumatica, curatitōre de sange a lui Wilhelm“ precum mi-ai mai tramisu prin posta. Eu vediu, ca fora the'a dtale nu mai pociu existe. Cu tōta stim'a

Florian Haselsteiner,

Nr. 43 in Klosterthul.

Preste puçina va urmā continuarea epistoleloru de recunoscentia, fiindu preste potintia a le publicā dintr'odata pe tōte.

Se ve feriti de falsificari si insielatiuni.

Ou. publicu la cumperare se binevoiēscu a reflecta exactu la marc'a si firm'a mea tiparite pe din afora pe pachetu, pentru cā se nu fia insielatu prin falsificari.

Adeverata thea antiarthritica, antirheumatica curatitōre a lui Wilhelm, se pōte trage numai din prim'a fabricatiune internationala antiarthritica, antirheumatica curatitōre de sange in Neunkirchen langa Vien'a, sēu din depositule mele publicate prin diarie.

Unu pachetu, impartitu in 8 dose, preparatu conformu instructiunei date de medicu dimpreuna cu informatiunea despre folosire in diverse limbi consta 1 fl., pentru timbru si pachetare separatu 10 cr.

Pentru comoditatea o. p. adeverat'a thea antiarthritica, antirheumatica, curatitōre de sange a lui Wilhelm se mai afla in:

- Sabiu la Frid. Thallmayer, comerciantu.
- Abrud: F. Tones & Comp.
- Bistritia: Fridricu Kelp, Tergovits & Zintz, Dietrich & Fleischer.
- Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu.
- Orastia: Carol Recker, apotecariu.
- Alba-Julia: Iuliu Fröhlich, apotecariu.
- Clusiu: Ad. Valentini, apotecariu.
- Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu.
- Lechinti'a: Friedr. Scheint, apotecariu.
- Feldiōra (langa Brasiovu): Friedr. Folberth, apotecariu.
- Il'a, C. Hoffinger, apotecariu.
- Osiorheiu: Max Bucher.
- Sabesiu, I. C. Reinhard, apotecariu.
- Bai'a mare: I. Horacek, apotecariu.
- Aiudu: August Binder, apotecariu.
- Miercuria: Chr. Fr. Schlimmert, apotecariu.
- Romanu (Moldova): Josef Dannffy, apotecariu.
- Sedisiōra: Iosef B. Teutsch, comerciantu.
- Reghinulu s.: S. & I. Leonhardt.
- Huniadōra: Friedr. Acker, apotecariu.
- Rosi'a: Ludw. Moldovan, apotecariu.
- Ocn'a (I. Sabiu): Joh. v. Cronberg, apotecariu.